

**ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΟΚΕ ΕΛΛΑΔΑΣ,
κ. Χρήστου ΠΟΛΥΖΩΓΟΠΟΥΛΟΥ
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ TRESMED 4**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 10-11/9/2012

Αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι,

Σας ευχαριστώ όλους που ήρθατε στη χώρα μας και είσαστε σήμερα εδώ στην πόλη της Θεσσαλονίκης, για έναν ανοικτό και δημιουργικό διάλογο για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες όταν αποφασίζουν να ενεργοποιηθούν στην σφαίρα της οικονομίας και της πολιτικής. Και βέβαια τα προβλήματα αυτά δεν είναι ίδια σε όλες τις χώρες. Ένα όμως είναι σίγουρο: Ανεξάρτητα από το βαθμό που κάθε χώρα έχει αναβαθμίσει το ρόλο της «γυναίκας» στην κοινωνία, δεν υπάρχει γυναίκα πουθενά στον κόσμο που δεν έχει έρθει αντιμέτωπη με δυσκολίες που ένας άντρας ούτε καν διανοείται.

Η ισότητα των φύλων ανέκαθεν αποτελούσε κύριο στόχο της χώρας μας. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 άρχισε να ενσωματώνεται στη γενικότερη κοινωνικοοικονομική πολιτική του κράτους και να προωθείται με συγκεκριμένα μέτρα στα πλαίσια των στρατηγικών Σχεδίων Ανάπτυξης. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούσαν και εξακολουθούν αν αποσκοπούν στην συμφιλίωση των ευθυνών οικογένειας και εργασίας, στη δημιουργία ενός νομοθετικού πλαισίου που να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά το θέμα των διακρίσεων με βάση το φύλο και γενικότερα στην εδραίωση και βελτίωση της θέσης της γυναίκας στην οικονομική και κοινωνική ζωή.

Είναι γεγονός ότι η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας έχει διευρυνθεί. Από την μία πλευρά η υιοθέτηση μέτρων και προτεραιοτήτων στην κατεύθυνση της ισότητας των φύλων. Από την άλλη πλευρά η βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης, όπου ιδιαίτερα οι νέες γυναίκες έχουν κάνει σημαντικά βήματα προόδου και η αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης στις υπηρεσίες, όπου η ζήτηση για τις γυναίκες

ήταν τόσο μεγάλη ώστε υπερκέρασε τις απώλειες θέσεων από τον πρωτογενή τομέα. Και η συμμετοχή των γυναικών στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό αυξήθηκε σημαντικά, σύμφωνα και με τον στόχο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση.

Βεβαία δεν μπορεί κανείς να ισχυρισθεί ότι η αύξηση του αριθμού των εργαζομένων γυναικών διασφαλίζει και ίσες ευκαιρίες επαγγελματικής εξέλιξης και ίσων αμοιβών. Η πραγματικότητα δεικνύει ότι σε λίγους τομείς οι γυναίκες έχουν επιτύχει την ισοτιμία τους με τους άνδρες. Σχεδόν σε όλα τα κράτη της Ευρώπης, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών παραμένει συστηματικά υψηλότερο σε σχέση με αυτό των ανδρών, η μακροχρόνια ανεργία πλήττει περισσότερο τις γυναίκες, η αμοιβή των γυναικών είναι μικρότερη από αυτήν των ανδρών, για ίδια και ίσης αξίας εργασία, ενώ υψηλότερο ποσοστό των γυναικών απασχολούνται σε καθεστώς μερικής απασχόλησης.

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση με τους στόχους που έθεσε το Συμβούλιο των Υπουργών της Λισσαβώνας το 2000 έχει καταστήσει ισότητα ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας εκτός από οικονομικό ζήτημα και στοιχείο ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής και κατ' επέκταση των εθνικών οικονομιών. Αναμφισβήτητα η προώθηση της ίσης πρόσβασης των δύο φύλων στην αγορά εργασίας εξασφαλίζει δικαιότερη κατανομή του πλούτου και συμβάλλει στην άμβλυνση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας. Η ανάπτυξη πολιτικών που διευκολύνουν την ένταξη στην αγορά εργασίας γυναικών που ανήκουν σε ειδικές πολιτισμικές ή μειονοτικές ομάδες, πέραν από το σεβασμό της διαφορετικότητας και της πολυπολιτισμικότητας, μειώνει τον κοινωνικό αποκλεισμό σε όφελος της κοινωνικής συνοχής. Η κοινωνική συνοχή είναι με τη σειρά της μοχλός οικονομικής ανάπτυξης. Έτσι η ισότητα εκτός από οικονομικό αποκτά και πολιτικό ενδιαφέρον.

Στην Ελλάδα το 2010 έρχεται η Πολιτεία με την ψήφιση Ν. [3896/2010 \(ΦΕΚ 207/Α'/8-12-2010\)](#) να τροποποιήσει ορισμένες από τις διατάξεις του Ν. 3488/2006 και να ρυθμίσει περαιτέρω θέματα σχετικά με:

- την Ισότητα των αμοιβών μεταξύ γυναικών και ανδρών
- την ίση μεταχείριση στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης

-την ίση μεταχείριση σε σχέση με την πρόσβαση στην απασχόληση στην επαγγελματική εξέλιξη και κατάρτιση και τους όρους εργασίας

Με τον προηγούμενο νόμο και συγκεκριμένα με τον Ν. 3488/2006 καταργήθηκε στη χώρα μας κάθε διάκριση μεταξύ ανδρών και γυναικών στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση. Ο εργοδότης δεν μπορεί να αρνηθεί την πρόσληψη γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης, ή πρόσφατου τοκετού, ενώ η εργαζόμενη που έχει λάβει άδεια μητρότητας μετά το πέρας της άδειας αυτής διακαιούται να επιστρέψει στην εργασία της σε ισοδύναμη θέση με τους ίδιους επαγγελματικούς όρους και συνθήκες και να επωφεληθεί από οποιαδήποτε βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Επίσης για πρώτη φορά αντιμετωπίζεται η σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας ως διάκριση λόγω φύλου και ως ποινικά κολάσιμη πράξη.

Αν αξιολογήσουμε το μέχρι σήμερα θεσμικό πλαίσιο και τα μέτρα πολιτικής για την στήριξη και την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην ενεργό οικονομική ζωή οδηγούμαστε στη διαπίστωση ότι η συμμετοχή αυτή έχει ιδιαίτερα εύθραυστο χαρακτήρα. Και το γεγονός αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία στις σημερινές συνθήκες της οικονομικής κρίσης που περνά η χώρα μας. Με την ανεργία τον Ιούνιο να διαμορφώνεται σε νέα επίπεδα-ρεκόρ και να εκτοξεύεται στο 24,4%, οι κατηγορίες του εργατικού δυναμικού που πλήττονται περισσότερο είναι οι νέοι και οι γυναίκες. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής το ποσοστό ανεργίας στις γυναίκες έφθασε το 28,1%, ενώ το αντίστοιχο των ανδρών κυμαίνεται στο 21,7%. Περισσότερο δε δυσοίωνη είναι η εικόνα στο σύνολο των ανέργων καθώς οι 6 στους δέκα ανέργους είναι γυναίκες. Κανείς επομένως δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι οι γυναίκες εργαζόμενες πλήττονται ιδιαίτερα σήμερα, πληρώνοντας υπέρμετρα τη συρρίκνωση της αγοράς εργασίας λόγω της ύφεσης στη χώρα μας.

Θα πρέπει ωστόσο να είναι σαφές σε όλους μας ότι η συρρίκνωση της γυναικείας απασχόλησης, λόγω της οικονομικής κρίσης και οι απολύσεις είναι μόνο μια από τις αιτίες –η πιο ορατή– της γυναικείας ανεργίας. Οι δυσκολίες ένταξης και επανένταξης των γυναικών στην απασχόληση αποτελούν τη λιγότερο ορατή, αλλά ταυτόχρονα τη σημαντικότερη αιτία γυναικείας ανεργίας στη χώρα μας, που δεν πλήττει μόνο τις νέες γυναίκες

(όπως συμβαίνει με τους άνδρες), αλλά και τις γυναίκες στις κεντρικές παραγωγικές ηλικίες 30-44 ετών.

Αν δε στα προαναφερόμενα ποσοστά συνεκτιμηθεί και το συγκριτικά χαμηλό ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό γίνεται εμφανής η διατήρηση της μειονεκτικής θέσης των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Τα κοινωνικά πρότυπα εξακολουθούν να κρατούν τις γυναίκες μακριά από την αγορά εργασίας και να τις καθιστούν προτιμητέες σε περιπτώσεις απολύσεων. Το γεγονός ότι οι γυναίκες, παρότι εργαζόμενες, έχουν την αποκλειστική ευθύνη του σπιτιού και της φροντίδας των παιδιών και των ηλικιωμένων μελών είναι και η βασική αιτία που η ανεργία των γυναικών είναι υψηλότερη έναντι των ανδρών. Επιπρόσθετα, το μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών αντιμετωπίζει πολλές δυσκολίες στην ένταξη (νέες εργαζόμενες) και στην επανένταξη στην αγορά εργασίας, καθώς πολύ συχνά οι γυναίκες αποχωρούν από την εργασία για τη δημιουργία και τη φροντίδα οικογένειας και όταν επιχειρούν να επιστρέψουν βρίσκουν τεράστια εμπόδια.

Για να ερμηνεύσουμε επομένως την γυναικεία απασχόληση και την γυναικεία ανεργία δεν πρέπει να εξετάζουμε μόνο τη δυναμική της συσσώρευσης του κεφαλαίου, τις ανακατατάξεις στην παραγωγική βάση των οικονομιών και τις επιχειρηματικές στρατηγικές που καθορίζουν τη ζήτηση γυναικείας εργασίας. Ταυτόχρονα θα πρέπει να συνεκτιμήσουμε και τις αλλαγές στα κοινωνικά πρότυπα που καθορίζονται από τις σχέσεις των δυο φύλων και τις δομές της οικογένειας. Και τα κοινωνικά πρότυπα είναι εκείνα που κύρια καθορίζουν όχι μόνο το βαθμό συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, αλλά παράλληλα και τον βαθμό συμμετοχής των γυναικών στα πολιτικά δρώμενα. Δυστυχώς και στον τομέα αυτό η συμμετοχή των γυναικών αντιμετωπίζει σοβαρές δυσκολίες. Η ενασχόληση με την πολιτική αποτελεί για τις περισσότερες γυναίκες στη χώρα μας μια δύσκολη εμπειρία, αφού η σχέση τους μαζί της διαμορφώνεται με άνισους, αναφορικά με τους άνδρες, όρους.

Φορτωμένες με πολλαπλούς ρόλους: σύζυγοι, μητέρες και υπεύθυνες για την φροντίδα των ηλικιωμένων της οικογένειας και ταυτόχρονα εργαζόμενες, αδυνατούν να διαθέσουν το χρόνο που απαιτεί η κοινωνική

δραστηριοποίηση τους. Την εξαίρεση, και όχι τον κανόνα, αποτελούν οι περιπτώσεις αναδιανομής των ενδοοικογενειακών υποχρεώσεων μεταξύ των συντρόφων και ανακατανομής του ενδοοικογενειακού χρόνου υπέρ και των γυναικών.

Και μη σπεύσουν κάποιοι να ισχυριστούν πως αυτά είναι κατάλοιπα του παρελθόντος που αλλάζουν στις νεότερες γενιές, γιατί σχετική έρευνα του Eurostat είναι πραγματικά αποκαρδιωτική: μόνο το 3% των Ελλήνων συμμετέχει στις υποχρεώσεις του νοικοκυριού!

Για τη συλλογική κοινωνική συνείδηση η πολιτική αποτελεί έναν ανδρικό χώρο. Ανέκαθεν, έτσι ή αλλιώς, η ενασχόληση με τις δημόσιες υποθέσεις υπήρξε υπόθεση των ανδρών. Οι γυναίκες συνδέονται με την ιδιωτική σφαίρα της ζωής και τη μητρότητα-πεπρωμένο. Η είσοδος τους στην πολιτική, συνεπώς, αποτελεί μια παρέκκλιση του κανόνα και δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η πολιτική συμπεριφορά των γυναικών αρχίζει να απασχολεί με σημαντική καθυστέρηση, μόλις τη δεκαετία του '80, την πολιτική επιστήμη και την έρευνα.

Δύσκολα μπορεί να αμφισβητήσει κάποιος την άποψη, τουλάχιστον όσον αφορά την ελληνική πραγματικότητα ότι εκείνες οι γυναίκες που συμμετέχουν στις πολιτικές δραστηριότητες, και μάλιστα κερδίζουν μία θέση σε όργανα όπως το Κοινοβούλιο, αντιμετωπίζουν πολλές περισσότερες δυσκολίες, παραμερίζονται ή και παρακάμπτονται από μηχανισμούς πολύ ευκολότερα, κρίνονται δε καθημερινά με τον πιο αυστηρό τρόπο.

Το θετικό είναι ότι τα τελευταία χρόνια έχει προχωρήσει σημαντικά η συζήτηση για την αναγκαιότητα ισόρροπης συμμετοχής των γυναικών στη δημόσια ζωή και ειδικότερα στην πολιτική. Η συμμετοχή αυτή αναγνωρίζεται πλέον ως βασικό στοιχείο της ποιότητας της δημοκρατίας, της κοινωνικής συνοχής και της ανάπτυξης. Δύο είναι οι βασικές προϋποθέσεις διασφάλισης της: i) η επίτευξη της ενδοοικογενειακής δημοκρατίας και ii) η γενικευμένη εφαρμογή πολιτικών και μέτρων ισότητας, οριζόντιων και κάθετων, σε κάθε τομέα δραστηριότητας.

Όλοι θα συμφωνήσουμε ότι όλες οι κοινωνίες και όλα τα κράτη είτε ανήκουν στην Ευρώπη, είτε στην Αφρική, είτε στη Ασία οφείλουν να

αναγνωρίσουν το δικαίωμα των γυναικών να συμμετέχουν ουσιαστικά στα όργανα και στις αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή τους. Η σημερινή κατάσταση της απουσίας τους, ή της μη ισότιμης συμμετοχής, από τα κέντρα των πολιτικών και οικονομικών αποφάσεων αποτελεί σημαντικότατο δημοκρατικό έλλειμμα και αναδεικνύει την ένδεια της κυρίαρχης πολιτικής κουλτούρας, αλλά και πολυσυζητημένων εννοιών όπως αυτές της «κοινωνίας των πολιτών» ή της «ιδιότητας του πολίτη».

Και όπως τονίζεται στο άρθρο 181, του Στρατηγικού Στόχου G1 της 4^{ης} Παγκόσμιας Διάσκεψης για τις Γυναίκες (Πλατφόρμα Πεκίνου, 1995) *«Η επίτευξη του στόχου της ίσης συμμετοχής των γυναικών και των ανδρών στα κέντρα λήψης αποφάσεων, θα επιφέρει την ισορροπία, η οποία θα αντικατοπτρίζει με μεγαλύτερη ακρίβεια τη σύνθεση της κοινωνίας και είναι απαραίτητη, ώστε να ενδυναμωθεί η δημοκρατία και να προωθηθεί η ορθή λειτουργία της τελευταίας».*

Κλείνοντας τη σύντομη παρέμβαση μου, εύχομαι οι εργασίες αυτής της ημερίδας να συμβάλλουν και αυτές στην διαμόρφωση ενός νέου κοινωνικού συμβολαίου όσον αφορά τα φύλα, σύμφωνα με το οποίο η ισότητα ανδρών και γυναικών στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, θα αναγνωρίζεται από την κοινωνία ως προϋπόθεση δημοκρατίας, εγγύηση ατομικής αυτονομίας και ελευθερίας και θα εκφράζεται σε όλες τις πολιτικές των κρατών.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ